

наша слова

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 1 (944) 6 СТУДЗЕНА 2010 г.

З Калядамі, шаноўныя беларусы!

Дед Мароз, Санта-

Клаус, Святы Мікалай, ўлу-
пукі, Пэр-Наэль, Юлтамтэн,
Вайнахтсман, Мікулаш, Бабо
Натале - у розных краінах га-
лоўнага навагодня перса-
нажа завуць па-рознаму. У
беларусаў ёсць Зюзя, стара-
жытнае баство холаду і марозу.

Зюзя быў не надта жа-
даны ў народзе, бо хто ж любіць
холад. Але, калі пасля асенняй
макрэчы і чарнатаў, выпадаў
снег, замярзлі рэчкі, азёры і
балоты, устанаўлівалася мяк-
кая і зручная санная дарога, то
тады Зюзю дзякавалі, тады
Зюзю любілі. А тыя пераутва-
рэнні ў прыродзе, якія неслася
зіма і якія прыпісаліся Зюзі,
рабілі яго ў казках і паданнях
сапраўдным чараўніком.

Забыты праз многія
стагоддзі сёлета Зюзя вярну-
ўся на Беларусь. Гасцей ён
прыме ў сваёй сядзібе, якая
знаходзіцца непадалёк ад Паста-
ваў, у вёсцы Азёрцы. Дапамагае
Зюзі па гаспадарцы щётка Завея

і ўнучка Снегавушка.

Вяртанне Зюзі на Бела-
русі адбылося толькі праз 18
гадоў незалежнасці. Усе гэтыя
гады ў нас гаспадарыў расей-
ска-савецкі Дед Мароз. Гэткі
ж расейскі засланец сядзіц і ў
нашай Белавежскай пушчы, і
яшчэ ні разу ніхто не пачуў ад
яго беларускага слова.

За савецкі час была
створана цэлая навагодняя
субкультура. І ў цэнтры ўсяго
гэтага - Дед Мароз, придуманы
некалі ў Расіі.

Вяртанне беларускага
Зюзі дае надзею на тое, што
беларусы павернуцца да свай-
го нацыянальнага і стваран-
навагоднюю субкультуру на
нацыянальным грунце.

Пастаўскі Зюзя гаво-
рыць, што Дед Мароз яму не
канкурэнт, дадаючы, што збираеца
з ім сябраваць. Але сло-
ва сказана. Сапраўды, у міфа-
лагічным плане Дед Мароз
ніякай канкурэнтнай з Зюзем не
вытрымліва. Застаецца справа
за дробным: усяму народу ад
малога да старога расказаць
новую навагоднюю казку і
дабіцца, каб народ яе пачуў і ў
яе паверыў.

А сёння патрапіць да
пастаўскага Зюзі можна сама-
стойна або звязаўшыся з Пас-
таўскім цэнтрам турысцкіх
паслуг.

Ясь Завіруха.

З выходам часопіса “Верасень”

Сакратарыят ТБМ,
шчыра віншую рэдакцыю
часопіса “Верасень” і асабіста
галоўнага рэдактара Эдуарда

ISSN 2073-7033

Акуліна з выходам першага
нумара часопіса.

Спадзімся, што “Ве-
расень” зойме годнае месца
сярод дзяржаўных і недзяр-
жаўных літаратурных выдан-
няў Беларусі.

Часопіс выйшаў наклад-
дам у 500 асобнікаў, яго можна
будзе знайсці ў сядзібе ТБМ і
на презентаціях, якія будуць
праходзіць у розных гарадах
краіны.

З днём народзінаў, Вольга Міхайлаўна

Сакратарыят ТБМ, рэдакцыя газеты
“наша слова” шчыра віншую пісменніцу, сябра Рады ТБМ
Вольгу Іпатаву з днём народзінаў.

Зычым Вам, шаноўная Вольга Мі-
хайлаўна, далейшых творчых поспехаў у
мастакай распрацоўцы слайной гісторыи
нашай славнай Бацькаўшчыны.

Вольга Іпатава нарадзілася ў гарадскім
пасёлку Мір у сям'і службоўца.

Пасля смерці маці выхоўвалася ў дзіця-
чым доме (1956-1961). У 1961 г. скончыла ў
Горадні сярэднюю школу №7 і паступіла на фі-
лалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага
універсітэта. Настаўнічала ў вёсцы Руба на
Віцебшчыне, працавала таварысам у Віцебскім
абласным кнігагандлі (1964), інструктарам,
загадчыкам сектара ў Гарадзенскім гаркаме
камсамолу (1965-1968), рэдактарам на абласной
студыі тэлебачання (1968-1970).

У 1970-1973 гг. - літсупрацоўнік газеты
«Літаратура і мастацтва», затым літкансультант
газеты «Чырвонае змена». У 1975-1978 гг. - аспі-
рант Літаратурнага інстытуту ў Маскве. Зноў
працавала літкансультантам у «Чырвонай
змене» (1978-1979). У 1985-1989 гг. - галоўны
рэдактар літаратурна-драматычных передач
Беларускага тэлебачання. З 1989 г. - загадчык
аддзела, з 1990 г. - намеснік галоўнага рэдактара
часопіса «Спадчына». Сябра СП СССР з 1970 г.
Узнагароджана ордэнам «Знак Пашаны»
і медалём Францішка Скарыны.

Друкуеца з 1959 г. Аўтар зборнікаў

вершаў «Раніца» (1969), «Ліпеньская наваль-
ніцы» (1973), «Парастыкі» (1976), зборнікай
аповесцяў і апавяданняў «Вечер над стромай»
(1977), «Дваццаць хвілін з Немізайдай» (1981),
«Перакат» (1984), «За морам Хвалынскім»
(1989), кніжак для дзяцей «Снягурка» (1974) і
«Казка пра Паўліна» (1983). Напісала тэлеп'есу
«Давыд Гарадзенскі» (пастаўлена ў 1988). Аўтар
трэлогіі пра валадароў ВКЛ (“Залатая жыцца
ашвіна”, “Вяччун Гедзіміна”, “Альгердава
дзіда”), кніг “Апошняя ахвяра свяшчэннага
дуба”, “Знак вялікага магістра”, кніг пра
беларускую эміграцыю.

Грунвальдскі каляндар

Таварыства беларус-
кай мовы імя Францішка Ска-
рыны выпусціла настенны
каляндар на 2010 год.

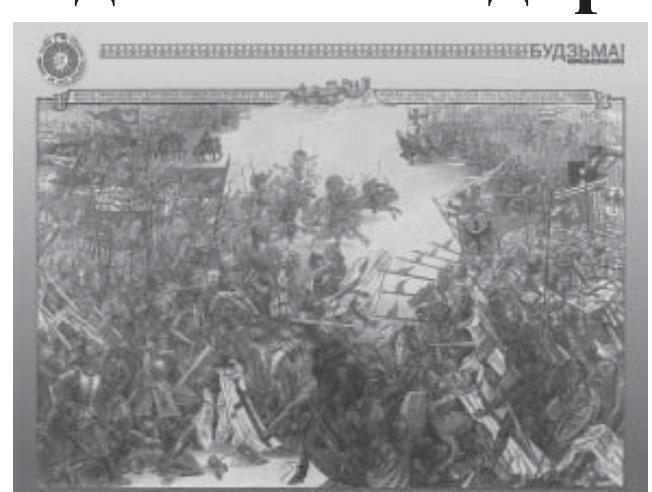
Унікальны 600-
годдзю перамогі аўяднаных
войскаў Вялікага Княства Лі-
твінскага над рыцарамі Тэўтон-
скага ордэну, якое будзе ад-
значацца налета 15 ліпеня.

На календары рэпро-
дукцыя графічнага аркуша
мастакі **Міхася Басалыгі**,
прысвечанага гісторычнай
перамозе, якая на пять стагод-
дзяў спыніла заваёўніцкія
паходы нашчадкаў тэўтонскіх
рыцараў на землі былога ВКЛ.

Адметнасць календара
ў тым, што ён мае падказкі
жыхарам тых беларускіх рэгі-
ёніў, якія маюць асаблівае
права і гонар святкаваць вялі-
кую перамогу.

На ім пададзеныя на-
звы ўсіх беларускіх гарадоў,
якія выставілі пад Грунвальд
свае баявія харугвы.

Некалькі раней ТБМ
выдала грунвальдскі кішэнны
каляндарык

1410 - 2010
600 годдзю бітвы пад Грунвальдам

СТУДЕНЬ	ЗІМА	САКЫН	КРАСАВІЦА
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4
8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11
15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18
22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25
29 30 31	29 30 31	29 30 31	26 27 28 29 30
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	9 10 11 12 13 14 15
22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	16 17 18 19 20 21 22
29 30 31	29 30 31	29 30 31	23 24 25 26 27 28 29
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14	8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	15 16 17 18 19 20 21	13 14 15 16 17 18 19
22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	22 23 24 25 26 27 28	20 21 22 23 24 25 26
29 30 31	29 30 31	29 30 31	27 28 29 30 31

БАНКІЧНА ПЛОСКАРДА ЧУВЛЯЧНА У ЗІМАІ
Універсальны календар на 2010 год
Міхася Басалыгі. Тыраж 10 000 экз.

У падарунок беларускім
міжнародным арганізаціям

1 студзеня — 90 гадоў з дня нараджэння **Барыса Рагулі** (1920, м. Турэц, цяпер Карэліцкі р-н — 22.4.2005, Канада), медыка, грамадскага дзеяча Згуртавання беларусаў Канады.

1 студзеня — 65 гадоў з дня нараджэння **Вольгі Міхайлаўны Іпатавай** (1945, г. п. Мір Карэліцкага р-на), пісьменніцы.

10 студзеня — 70 гадоў з дня нараджэння **Яраслава Клімчыча**, крытыка, літаратурназнаўца.

14 студзеня — 240 гадоў з дня нараджэння **Адама Юрыя Чартарыйскага** (1770—15.7.1861), палітычнага дзеяча, асветніка.

14 студзеня — 90 гадоў з дня нараджэння **Міколы Аўрамчыка**, паэта, празаіка, перакладчыка.

15 студзеня — 160 гадоў з дня нараджэння **Соф'і Васільеўны Кавалеўскай** (Корвін-Крукоўскай), першай у свеце жанчыны — прафесара матэматыкі.

15 студзеня — 25 гадоў тату (1985 г.) у Гародні адкрыты Рэспубліканскі музей атэізму і гісторыі рэлігіі (з 1989 г.— Беларускі музей гісторыі рэлігіі).

15 студзеня — 70 гадоў тату (1940 г.) на тэрэторыі Заходній Беларусі ўтвораны 101 раён, сфармаваны савецкія органы ўлады.

24 студзеня — 125 гадоў з дня нараджэння **Юрыя Віктаравіча Тарыча** (сапр. Аляксандар, 1885, г. Палац — 21.02.1967), заснавальніка беларускай мастацкай кінематографіі, рэжысёра, сценарыста.

25 студзеня — 55 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Іванавіча Лакоткі** (1955, в. Кузьмічы Дзятлаўскага р-на), доктара гістарычных навук, дырэктара Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К.Крапівы НАН Беларусі.

26 студзеня — 20 гадоў тату (1990 г.) Вярхоўны Савет БССР прыняў закон “Аб мовах Беларускай ССР”.

28 студзеня — 70 гадоў з дня нараджэння **Леаніда Дайнекі**, паэта, празаіка.

29 студзеня — 230 гадоў з дня нараджэння **Францішка Багамольца** (1720—24.4.1784), драматурга, публіцыста, выдаўца.

30 студзеня — 115 гадоў з дня нараджэння **Кірыла Пракопавіча Арлоўскага** (1895, в. Мышкавічы, цяпер Кіраўскі р-н — 13.01.1968), гаспадарчага дзеяча, Героя Савецкага Саюза, Героя Сацыялістычнай Працы.

Студзень. 80 гадоў тату (1930 г.) выйшаў першы нумар мастацкага ілюстраванага часопіса “Чырвоная Беларусь” (са студзенем 1944 г. — пад называй “Беларусь”).

Студзень. 50 гадоў тату (1960 г.) выйшлі першыя нумары часопісаў “Народная асвета” і “Нёман”.

2 лютага — 80 гадоў тату (1930 г.) у СССР створаны пры органах АДПУ абласцей і рэспублік “Тройкі”, якія давалі права без суда выносіць рашэнні аб накіраванні аўбінаўчых імі асобу на канцлагеры

Юбілейныя даты 2010 года

або аб расстрэле іх.

8 лютага — 200 гадоў з дня нараджэння **Івана Фаміча Хруцкага** (1810, г. п. Ула Бешанковіцкага р-на — 1885), жывапісца.

10 лютага — 80 гадоў тату (1930 г.) у М. Койданава (цяпер г. Дзяржынск) заснавана першая ў БССР машыннотрактарная станцыя (МТС).

15 лютага — 65 гадоў з дня нараджэння **Яўгена Міхайлавіча Сахуты** (1945, в. Вечатарова Стайбцоўскага р-на), доктара мастацтвазнаўства.

16 лютага — 85 гадоў з дня нараджэння **Івана Якулевіча Навуменкі** (1928, г. Васілевічы Рачыцкага р-на — 17.12.2006), народнага пісьменніка, акадэміка НАН Беларусі.

19 лютага — 75 гадоў з дня нараджэння **Генадзія Сцяпанавіча Аўсянікава** (1935, г. Магілёў), акцёра, народнага артыста БССР і СССР.

19 лютага — 120 гадоў з дня нараджэння **Казіміра Свяяка** (сапр. Стаповіч Канстанцін, 1890, в. Барані Астраўецкага р-на — 06.05.1926), паэта, рэлігійнага і грамадскага дзеяча.

21 лютага — 175 гадоў з дня нараджэння **Міхаіла Восіпавіча Мікешына** (1835—31.01.1896), беларускага і рускага скульптара.

24 лютага — 75 гадоў з дня нараджэння **Рыгора Іванавіча Барадуліна** (1935, в. Гарадок Ушацкага р-на), народнага паэта Беларусі.

25 лютага — 175 гадоў з дня нараджэння **Генадзія Калечыц** (1940, г. Нальчык Кабардзіна-Балкарскай АССР, Расія), доктара гістарычных навук, прафесара.

17 сакавіка — 20 гадоў тату назад пачала выходзіць газета **“Наша слова”**.

18 сакавіка — 75 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Булыкі**, мовазнаўцы, доктара філалагічных навук, прафесара.

19 сакавіка — 115 гадоў з дня нараджэння **Тамаша Тамашавіча Грыба** (1895, в. Паляны, цяпер Астраўецкі р-н — 25.1.1938, Прага, Чехія), палітычнага і грамадскага дзеяча.

21 сакавіка — 170 гадоў з дня нараджэння **Францішка Бенядзікта Казіміравіча Багушэвіча** (псеўданім Мацей Бурачок, 1840, фальварак Свіраны Віленскага пав. — 28.04.1900), паэта, класіка беларускай літаратуры.

22 сакавіка — 90 гадоў з дня нараджэння **Аляксеса Васільевіча Пысіна** (1920, в. Высокі Барак Краснапольскага р-на — 27.08.1981), паэта.

26 сакавіка — 70 гадоў з дня нараджэння **Міхаіла Паўлавіча Касцюка** (1940 г., в. Масцішча Навагрудскага р-на), доктара гістарычных навук, акадэміка НАН Беларусі.

3 сакавіка — 130 гадоў з дня нараджэння **Льва Уладзіміравіча Шчэрбы** (1880, г. Ігумен, цяпер Чэрвень — 26.12.1944), мовазнаўца, акаадэміка АН СССР.

3 сакавіка — 70 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Фёдаравіча Ладысева** (1940 г., в. Дзяцельц Дубровенскага р-на), доктара гістарычных навук, прафесара.

4 сакавіка — 120 гадоў з дня нараджэння **Вінцuka Адважнага** (сапр. Германовіч Язэп Станіслававіч, в. Гальшаны Ашмянскага р-на — 26.12.1978), каталіцкага святара, пісьменніка, журналіста.

10 сакавіка — 110 гадоў з дня нараджэння **Барыса Уладзіміравіча Кіта** (Кіты, 1910, г. Санкт-Пецярбург — 21.12.1981), гідрографа-геадэзіста, падарожніка.

6 красавіка — 100 гадоў з дня нараджэння **Барыса Уладзіміравіча Сіміцкага** (1910, г. Санкт-Пецярбург), педагога, краязнаўца, літаратара.

11 красавіка — 155 гадоў з дня нараджэння **Яўстаха Піевіча Тышкевіча** (заснаваў у Вільні музей старажытнасцей, большасць экспанатаў якога былі з Беларусі).

12 красавіка — 210 гадоў з дня нараджэння **Валенія Мельхіёравіча Ваньковіча**

5 сакавіка — 100 гадоў з дня нараджэння **Гаўрылы Іванавіча Гарэцкага** (1900, в. Багацьеўка Мсціслаўскага р-на — 20.11.1988), геолага, географа, эканаміста, акаадэміка АН БССР.

14 красавіка — 125 гадоў з дня нараджэння **Сымона Аляксандравіча Рака-Міхайлоўскага** (1885, в. Макісімаўка, цяпер Маладзечанскі р-н — 27.11.1938, г. Менск), палітычнага і грамадскага дзеяча.

5 сакавіка — 80 гадоў з дня нараджэння **Міхася Андрэевіча Карпuka** (1930, в. Мыкішыцы Камянецкага р-на), мастака.

7 сакавіка — 60 гадоў з дня нараджэння **Васіля Пятровіча Раічыкы** (1950, в. Чараны Шклюўскага р-на), піяніста, кампазітара, кіраўніка эстраднага ансамбля “Верасы”.

8 красавіка — 100 гадоў з дня нараджэння **Пётры Vasilevich Konchukha** (1910, г. Турэц, цяпер Карэліцкі р-н — 14.7.1994, Канада), спявака.

10 сакавіка — 70 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Марачкіна** (1940, в. Язёры Чэркаўскага р-на), жывапісца, пісьменніка.

12 сакавіка — 70 гадоў з дня нараджэння **Алены Генадзьевны Калечыц** (1940, г. Нальчык Кабардзіна-Балкарскай АССР, Расія), доктара гістарычных навук, прафесара.

15 красавіка — 70 гадоў з дня нараджэння **Алены Таболіч**, кандыдата філалагічных навук, беларускага мовазнаўца, піяніста, пісьменніка.

14 красавіка — 130 гадоў з дня нараджэння **Язэпа Дылы** (Восіп Лявонавіч, 1880, г. Слуцк — 07.04.1973), пісьменніка, грамадскага дзеяча.

15 красавіка — 280 гадоў з дня нараджэння **Міхала Казіміра Агінскага** (1730—1800), арганізатора і ўладальніка прыватнага тэатра ў Слоніме.

14 красавіка — 175 гадоў з дня нараджэння **Антона Данілавіча Трусава** (1835, г. Барысаў — 1886?), рэвалюцыянера-дэмакрата, удзельніка паўстання 1863—1864 гг.

27 траўня — 110 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Адамавіча Жылкі** (1900, в. Макашы Нясвіжскага р-на — 13.1933), паэта.

14 красавіка — 50 гадоў з дня нараджэння **Пётры Аляксандравіча Глебкі** (1905 — 18.12.1969), пісьменніка.

31 траўня — 280 гадоў з дня нараджэння **Міхала Казіміра Агінскага** (1730—1800), арганізатора і ўладальніка прыватнага тэатра ў Слоніме.

3 чэрвеня — 75 гадоў з дня нараджэння **Васіля Васільевіча Зүёнка** (1935, в. Мачулішчы Крупскага р-на), піясніка.

5 чэрвеня — 100 гадоў з дня нараджэння **Зямі Піварава** (сапр. Залман, 1910, м. Касцюковічы Клімавіцкага пав. — 29.10.1937), паэта.

6 чэрвеня — 65 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Адамавіча Жылкі** (1900, в. Страшова, Белаосточчына — 14.07.1945), піясніка.

6 чэрвеня — 60 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Ануфрыевіча Дударава** (1950, в. Клённы Дубровенскага р-на), драматурга, тэатралога.

1 траўня — 80 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Тышкевіча** (1930, в. Пярэвалачня Талачынскага р-на), пісьменніка, драматурга.

1 траўня — 115 гадоў з дня нараджэння **Алены Таболіч**, кандыдата філалагічных навук, беларускага мовазнаўца.

5 траўня — 155 гадоў з дня нараджэння **Апанаса Цыхуна** (1910 — 2005), беларускага, піяніста, педагога, краязнаўца, літаратара.

6 траўня — 60 гадоў з дня нараджэння **Міхала Уладзі**

1 жніўня — 490 гадоў з дня нараджэння **Жыгімента Аўгуста** (1520, г. Кракаў — 7.7.1572), вялікага князя ВКЛ і караля польскага.

1 жніўня — 90 гадоў з дня нараджэння **Васіля Кірылавіча Бандарчыка** (1920, в. Кірава Слуцкага р-на — 16.02.2009), этнографа.

2 жніўня — 170 гадоў з дня нараджэння (1840 г.) указам Мікалая I спынена дзеянне Статута Вялікага Княства Літоўскага 1588 г. на тэрыторыі Віленскай, Гарадзенскай і Менскай губерній.

6 жніўня — 170 гадоў з дня нараджэння **Альгерда Рышардавіча Абуховіча** (псеўданім Граф Бандзінелі, 1840, в. Калачы Бабруйскага пав., цяпер Глускі р-н — 22.8.1898, Слуцк), пісьменнік, аднаго з пачынальнікў жанру байкі ў беларускай літаратуре.

7 жніўня — 130 гадоў з дня нараджэння Гальша Леўчыка (1880-1944), беларускага паэта.

7 жніўня — 100 гадоў з дня нараджэння **Генадзя Іванавіча Штотвіча** (1910, в. Новы Пагост, цяпер Міёрскі р-н — 20.06.1986), стваральніка і мастацкага кіраўніка Дзяржаўнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь, народнага артыста СССР.

9 жніўня — 100 гадоў з дня нараджэння **Ларысы Антонаўны Геніош** (1910, х. Жлобаўцы, цяпер Ваўкавыскі р-н — 7.4.1983, г.п. Зэльва), паэткі і беларускай патрыётыкі.

10 жніўня — 75 гадоў з дня нараджэння **Міхала Сямёнаўіча Корзуна** (1935, в. Мышкавічы Кіраўскага р-на), доктара гістарычных навук, прафесара.

10 жніўня — 65 гадоў з дня нараджэння **Анатоля Веб'я**, літаратуразнаўцы, кандыдата філалагічных навук.

25 жніўня — 100 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Корбана**, паэта, байкарніца.

27 жніўня — 170 гадоў з дня нараджэння (1840 г.) у м. Горы-Горкі Магілёўскай губ. адкрыта земляробчая школа (цяпер Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія).

Жнівень — 155 гадоў з дня нараджэння **Ігната Яўхімавіча Трынівіцкага** (1855, маёнтак Басін, цяпер Клічаўскі р-н — 13.3.1881, Санкт-Пецярбург), рэвалюцыянера-народавольца.

Жнівень — у Менску 65 гадоў з дня нараджэння (1945 г.) надрукаваны першы сатырычны часопіс “Вожык”.

1 верасня — 110 гадоў з дня нараджэння **Сымона Якаўлевіча Баранавых** (сапр. Баранаў, 1900, в. Рудакова Уздзенскага р-на — 1942), пісьменнік.

2 верасня — 65 гадоў з дня нараджэння (1945 г.) завяршылася Другая Сусветная вайна і 3 верасня стала Днём Перамогі над імперыялістычнай Японіяй.

7 верасня — 125 гадоў з дня нараджэння **Івана Паўлавіча Сікоры** (1885, в. Малыя Алашкі Шаркаўшчынскага р-на — 26.09.1966), славутага садоўніка, беларускага селекцыянеры.

7 верасня — 95 гадоў з дня нараджэння (1915 г.) нямецкай войскі прарвалі абарону рускіх

Юбілейныя даты 2010 года

войск (“Свянцянскі прарыў”) у кірунку Свянцяні — Барысаў.

8 верасня — 630 гадоў з дня нараджэння **Кулікоўская бітва**. У ёй узельнічали Андрэй Альгердавіч Палацкі, Дзмітры Альгердавіч Друцкі і іншыя ваяры з Беларусі.

12 верасня — 220 гадоў з часу нараджэння **Івана Іванавіча Грыгаровіча** (1790—13.11.1852), гісторыка, архео-графа, мовазнаўцы.

15 верасня — 155 гадоў з дня нараджэння **Кастуся Аляксееўіча Аляксееўскага** (1855, Віленская губ. — пасля 1918), ваяннага дзеяча БНР, які ў снежні 1917 г. прысягаў беларусы-беламу сцягу.

Верасень. 20 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Грыгаровіча** (1790—13.11.1852), гісторыка, архео-графа, мовазнаўцы.

1 кастрычніка — 80 гадоў з дня нараджэння **Антонія Альбрэхта Вільгельма Радзівіла** (1885, г. Берлін — 18.12.1935), беларускага палітычнага дзеяча.

31 кастрычніка — 80 гадоў з дня нараджэння **Льва Мікалаевіча Гумілеўскага** (1930, г. Москва), скульптара, народнага мастака Беларусі.

1 лістапада — 105 гадоў з дня нараджэння **Міхася Кавыля** (сапр. Лешчанка Язэп Казіміравіч, 1915, в. Покрашаў Слуцкага р-на — ?), паэта.

2 кастрычніка — 20 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Андрэзвіча Баршчэўскага** (псеўданім Але́сь Барскі, 1930, в. Бондары Белацощкага ваяводства, Польша), беларускага паэта, літаратуразнаўца, фальклорыста, грамадскага дзеяча.

10 кастрычніка — 70 гадоў з дня нараджэння **Кастуся Тарасава**, беларускага пісьменніка, журналіста.

19 кастрычніка — 120 гадоў з дня нараджэння **Сяргея Еліфанавіча Палуяна** (1890, г. Брагін Гомельскай вобл. — 20.4.1910, Кіеў), празаіка, публіцыста, аднаго з пачынальнікаў прафесійнай літаратурнай крытыкі.

20 кастрычніка — 125 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра (Аляксандра) Лайэрнцьевіча Бурбіса** (псеўданім Стары Піліп, 1885, г. Вільня — 20.03.1922), палітычнага і тэатральнага дзеяча.

27 жніўня — 170 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Корбана**, паэта, байкарніца.

25 жніўня — 100 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Грыгоровіча** (1790—13.11.1852), гісторыка, архео-графа, мовазнаўцы.

24 кастрычніка — 215 гадоў з часу Трэцяга падзелу Рэчы Паспалітай.

24 кастрычніка — 210 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Гарбачоўскага** (1800, Магілёўшчына — 21.01.1869, г. Пятроўск-Забайкальскі), рэвалюцыянера-дзекабрыста.

26 кастрычніка — 200 гадоў з дня нараджэння Генрыка Міхайлавіча Дмахоўскага (1810, г. Вільня — 26.5.1863, в. Парэчча, цяпер Маладзечанскі р-н), скульптара, удзельніка паўстання 1863 г.

27 кастрычніка — 225 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Грыгоровіча** (1790—13.11.1852), гісторыка, архео-графа, мовазнаўцы.

14—27 лістапада — 90 гадоў з дня нараджэння **Андрэя Ягоравіча Макаёнка** (1920, в. Бораху Рагачоўскага р-на — 16.11.1982), драматурага, народнага пісьменніка Беларусі.

14—27 лістапада — 90 гадоў з дня нараджэння **Андрэя Ягоравіча Макаёнка** (1920, в. Бораху Рагачоўскага р-на — 16.11.1982), драматурага, народнага пісьменніка Беларусі.

16 лістапада — 85 гадоў з дня нараджэння **Кастуся Акулы** (сапр. Качана Аляксандра Ігнатавіча, 1925, в.

(1350—1430).

30 кастрычніка — 105 гадоў з дня нараджэння (1905 г.) рэвалюцыянера камітэт Мазыра ўзяў уладу, утварылася так званая “Мазырская рэспубліка”, якая існавала да 7 лістапада 1905 г.

30 кастрычніка — 105 гадоў з дня нараджэння **Андрэя Ануфрыевіча Бембеля** (1905, г. Віліж Смоленскай вобл. — 13.10.1986), народнага мастака.

30 кастрычніка — 125 гадоў з дня нараджэння **Антонія Альбрэхта Вільгельма Радзівіла** (1885, г. Берлін — 18.12.1935), беларускага палітычнага дзеяча.

31 кастрычніка — 80 гадоў з дня нараджэння **Льва Мікалаевіча Гумілеўскага** (1930, г. Москва), скульптара, народнага мастака Беларусі.

1 лістапада — 105 гадоў з дня нараджэння **Міхася Кавыля** (сапр. Лешчанка Язэп Казіміравіч, 1915, в. Покрашаў Слуцкага р-на — ?), паэта.

2 лістапада — 80 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Андрэзвіча Баршчэўскага** (псеўданім Але́сь Барскі, 1930, в. Бондары Белацощкага ваяводства, Польша), беларускага палітыка, літаратуразнаўца, фальклорыста, грамадскага дзеяча.

2 лістапада — 50 гадоў з дня нараджэння **Алесія Наварыча**, беларускага пісьменніка.

4 лістапада — 70 гадоў з дня нараджэння **Яўгена Сыргеевіча Гучка** (1940, г. Слуцк), паэта.

6 лістапада — 210 гадоў з дня нараджэння **Леаніarda Ходзькі** (1800, в. Абарарак Маладзечанскага р-на — 12.03.1871), выдаўцы, гісторыка, публіцыста.

7 лістапада — 220 гадоў з дня нараджэння **Карала Падчашынскага**, беларускага архітэктара, педагога, прафесара.

8 лістапада — 125 гадоў з дня нараджэння **Міхала Кірылавіча Баброўскага** (1785, в. Вулька Бельскага пав. цяпер Польшица — 21.09.1848), славіста, доктара тэалогіі.

9 лістапада — 75 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Нічыпаравіча Сідарцова** (1935, в. Клімаўка Гомельскага р-на), доктара гістарычных навук, прафесара.

10 лістапада — 90 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Гарбачоўскага** (1800, Магілёўшчына — 21.01.1869, г. Пятроўск-Забайкальскі), рэвалюцыянера-дзекабрыста.

11 лістапада — 210 гадоў з дня нараджэння **Івана Іванавіча Гарбачоўскага** (1800, Магілёўшчына — 21.01.1869, г. Пятроўск-Забайкальскі), рэвалюцыянера-дзекабрыста.

12 лістапада — 90 гадоў з дня нараджэння **Андрэя Ягоравіча Макаёнка** (1920, в. Бораху Рагачоўскага р-на — 16.11.1982), драматурага, народнага пісьменніка Беларусі.

14—27 лістапада — 90 гадоў з дня нараджэння **Андрэя Ягоравіча Макаёнка** (1920, в. Бораху Рагачоўскага р-на — 16.11.1982), драматурага, народнага пісьменніка Беларусі.

16 лістапада — 85 гадоў з дня нараджэння **Кастуся Акулы** (сапр. Качана Аляксандра Ігнатавіча, 1925, в.

17 лістапада — 120 гадоў з дня нараджэння **Язэпа Ядкоўскага**, беларускага археолага і краязнаўца.

18 лістапада — 100 гадоў з дня нараджэння **Вітаўта Тумаша** (1910, в. Спяглі, цяпер Вілейскі р-н — 30.4.1998, Нью-Йork, ЗША), рэдактара, гісторыка, археографа, архівіста.

19 лістапада — 120 гадоў з дня нараджэння **Ігната Сымонавіча Анацэвіча** (псеўданім Жэгота з Малой Бераставіцы, 1780, в. Малая Бераставіца, цяпер Бераставіцкі р-н — 18.02.1845), гісторыка, археографа, архівіста.

20 лістап

План дзейнасці

Грамадскага аб'яднання “Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны” на 2010 год

№	Назва мерапрыемства	Тэрмін выканання	Адказ. за правядз.	№	Назва мерапрыемства	Тэрмін выканання	Адказ. за правядз.
1. Асветніцка-педагагічная праца - з бацькамі, дзеци якіх пойдуть у дзіцячыя садкі і першыя класы ў 2010-2011 навучальным годзе; - з бацькамі і іх дзецьмі, якія навучаюцца ў рускамоўных і беларускамоўных адукатычных установах; - з арганізацыямі і ўстановамі з мэтай пропаганды беларускай мовы і літаратуры; - правядзенне курсаў беларускай мовы і беларусазнаўства. - звярнуцца да дзяржаўных і недзяржаўных тэлеканаалаў па дапамогу ў стварэнні беларускамоўных класаў.	На працягу года	Бацькоўскі камітэт, рэгіянальныя структуры ТБМ		12. 170 гадоў з дня нараджэння Францішка Багушэвіча. 13. 100 гадоў з дня нараджэння Барыса Кіта, вучонага, педагога. 14. 90 гадоў з дня нараджэння Аляксея Карпюка, пісьменніка. 15. 125 гадоў з дня нараджэння Сымона Аляксандравіча Рак-Міхайлоўскага, палітычнага і грамадскага дзеяча. 16. 100 гадоў Апанасу Цыхуну, педагогу, краязнаўцу, літаратару. 17. Юбілей Грунвальдской бітвы - 600 угодкі. 18. 100 гадоў з дня нараджэння Аляксандра Твардоўскага, паэта і перакладчыка. 19. 110 гадоў з дня нараджэння Міхала Забэйды-Суміцкага, спевака. 20. 60 гадоў Валянціну Акудовічу, пісьменніку, філосафу. 21. 110 гадоў з дня нараджэння Кузьмы Чорнага. 22. 80 гадоў з дня нараджэння Часлава Сенюха, польскага пісьменніка-перакладчыка, пераклаў на польскую “Новую зямлю” Якуба Коласа. 23. 100 гадоў з дня нараджэння Генадзя Цітовіча, стваральніка і мастацкага кіраўніка Дзяржаўнага акаадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь, народнага артыста СССР. 24. 100 гадоў з дня нараджэння Ларысы Геніуш, беларускай паэткі. 25. 60 гадоў Анатолию Вераб'ю, літаратуразнаўцу, канд. філ. навук. 26. 100 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Корбана, паэта, байкарніца. 27. 20 гадоў Полацкаму музею кнігадрукавання 28. 220 гадоў з дня нараджэння Івана Грыгоровіча, гісторыка, археолага, мовазнаўцы. 29. 125 гадоў з дня нараджэння Алеся Бурбіса, палітычнага і тэатральнага дзеяча. 30. 50 гадоў Алею Наварычу, беларускаму пісьменніку. 31. 220 гадоў з дня нараджэння Каралі Падчашынскага, беларускага архітэктара, педагога, прафесара. 32. 90 гадоў з дня нараджэння Андрэя Макаёнка, драматурга, народнага пісьменніка Беларусі. 38. 90 гадоў Слуцкаму збройнаму чыну. 34. 50 гадоў з дня нараджэння беларускай паэткі Галіны Булыкі 35. 120 гадоў з дня нараджэння беларускага археолага і краязнаўца Язэпа Ядкоўскага 36. 100 гадоў з дня нараджэння Вітаўта Тумаша, гісторыка, стваральніка БІНіМ. 37. 480 гадоў з дня нараджэння Сымона Буднага. 38. 220 гадоў з дня нараджэння Яна Баршчэўскага, пісьменніка. 39. 180 гадоў з дня нараджэння Аляксандра Аскеркі, удзельніка паўстання 1863 г., выдаўца беларускага буквара-катэхізіса. 40. 50 гадоў таму ў ЗША пачаў выдавацца грамадска-палітычны і літаратурна-мастацкі часопіс “Беларуская думка”.	21 сакавіка 6 красавіка 14 красавіка 14 красавіка 5 траўня травень-ліпень 8 чэрвеня 14 чэрвеня 18 чэрвеня 24 чэрвеня 9 ліпеня 7 жніўня 9 жніўня 10 жніўня 25 жніўня верасень 12 верасня 20 кастрычніка 2 лістапада 7 лістапада 12 лістапада 27 лістапада 6 снежня 20 снежня 10 студзеня 5 сакавіка 10 сакавіка 15 красавіка 1 траўня 3 чэрвеня 10 кастрычніка 4 лістапада		
2. Праца рэгіянальных арганізацый ТБМ па захаванні і адкрыцці беларускамоўных адукатычных установаў: збор подпісаў, лісты ў дзяржаўныя установы, пікеты і інш.	На працягу года	Рэгіянальныя структуры ТБМ, Менская гарадская арганізацыя ТБМ, Сакратарыят (кардынацыя)		1. Супрацоўніцтва з дзяржаўнымі структурамі па пытанні выкарыстання дзяржаўной беларускай мовы, Міністэрствам сувязі па пытаннях выпуску беларускамоўнай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ	
4. Супрацоўніцтва з банкаўскімі структурамі па пытаннях афармлення на беларускай мове бланкаў, рэквізітаў і іншай банкаўскай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ		5. Праца з прадпрыемствамі па ўкараненні беларускамоўнага афармлення выпускай прадукцыі.	На працягу года	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ	
6. Работа па пашырэнні кола падпісчыкаў і чытачоў газет “Наша слова”, “Новы час” і іншых беларускамоўных выданняў.	На працягу года	Сакратарыят, першасныя суполкі ТБМ		7. Правядзенне літаратурных сустэреч з у межах кампаніі “Будзьма”.	На працягу года	A. Трусаў	
8. Святкаванне Міжнароднага дня роднай мовы. Правядзенне пікетаў, сустэречы з чытачамі (разам з пісьменнікамі і журналістамі). Першы этап Агульнанацыянальнай дыктоўкі – 21 лютага (2-і этап – 15 сакавіка, 3-і этап – 25 сакавіка).	21 лютага 15 сакавіка 25 сакавіка	Сакратарыят, Менская гарадская арганізацыя ТБМ, абласныя і раёныя структуры ТБМ		9. Актыўны ўдзел сяброў ТБМ у праекте “Дыялог”.	студзень-верасень	A. Анісім	
10. Правесці навукова-практычную канферэнцыю “Сучасны стан беларускай мовы і далейшая дзейнасць грамадскіх аб'яднанняў па яго паляпшэнні”.	студзень	Сакратарыят		10. Правесці комплексы мерапрыемстваў з нагоды 20-годдзя прыняція “Закона аб мовах”.	студзень- люты	A. Трусаў, A. Анісім	
12. Выдаць настенные і кішэнныя календары з нагоды 600 угодкаў перамогі ў Грунвальдской бітве.	снежань 2009 – студзень 2010	Iгар Марачкін, Алег Трусаў		11. Правесці комплекс мерапрыемстваў з нагоды 20-годдзя прыняція “Закона аб мовах”.	студзень- люты	Сакратарыят	
13. Адзначыць наступныя даты: 1. 80-я угодкі са дня нараджэння У. Караткевіча (26 лістапада) 2. 90 гадоў з дня нараджэння Міколы Аўрамышыка, паэта, празаіка, перакладчыка. 3. 70 гадоў з дня нараджэння Леаніда Даінекі, поэта, празаіка. 4. 80 гадоў з часу выдання штотэмачнага ілюстраванага грамадска-палітычнага і літаратурна-мастацкага часопіса “Беларусь”. 5. 120 гадоў з дня нараджэння Казіміра сваяка (сапр. Канстанцін Сталовіч), паэта, рэлігійнага і мастицкага дзеяча. 6. 75 гадоў з дня нараджэння Рыгора Барадуліна. 7. 70 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Пузыні, музыкі, майстра па выработе народных інструментатаў. 8. 120 гадоў з дня нараджэння Вінцкуса Адважнага (сапр. Язэпа Германовіча), каталіцкага святара, пісьменніка, журналіста. 9. 100 гадоў з дня нараджэння Пётры Конюхава, спевака. 10. 20 гадоў газете “Наша слова” 11. 75 гадоў Аляксандру Булыку, мовазнаўцы, доктару філ. навук, прафесару.	на працягу года 14 студзеня 28 студзеня студзень 19 лютага 24 лютага 26 лютага 4 сакавіка 8 сакавіка 17 сакавіка 18 сакавіка	Сакратарыят		14. Адзначыць юбілейныя даты сяброў ТБМ: 70 гадоў з дня нараджэння Яраслава Клімуця, крытыка, літаратуразнаўца, заснавальніка Марілўскай ТБМ. 80 гадоў Паўлу Сцяцко, мовазнаўцы, доктару філ. навук, прафесару. 70 гадоў з дня нараджэння Аляксея Маракіна. 70 гадоў Алене Таболіч, мовазнаўцы, педагогу. 80 гадоў з дня нараджэння Алеся Петрашкевіча, пісьменніка, драматурга. 75 гадоў з дня нараджэння Васіля Зуёнка, пісьменніка. 70 гадоў Каастусю Тарасаву, беларускаму пісьменніку, журналісту. 70 гадоў з дня нараджэння Яўгена Гучка, паэта.	10 студзеня 5 сакавіка 10 сакавіка 15 красавіка 1 траўня 3 чэрвеня 10 кастрычніка 4 лістапада	Сакратарыят, рэгіянальныя структуры ТБМ	

Рэдактар Станіслаў Суднік

*Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі*

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб зарэгістрацыі:
№ 83 ад 27 сакавіка 2007 г.

Адрас рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адправлений:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by
<http://tbmlida.byhost.org>

Рэдакцыйная калегія:

Людміла Дзіцэвіч, Вольга Іпатава,
Ірына Маракіна, Леакадзія Мілаш,
Алесь Петрашкевіч, Людміла Піскун,
Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль,
Станіслав Суднік, Павел Сцяцко,
Алег Трусаў.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісаны да друку 4. 01. 2010 г. у 10.00. Замова № 1.

Аб'ём 1 друкаваны аркуш. Наклад 2000 асобнікі.

Падпісны індыктор: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2730 руб., 3 мес.- 8190 руб.

Кошт у розніце: па дамоўленасці.